

نقش و تاثیر مشاوره پیش از ازدواج برای ازدواج سالم

فریده دوکانه ای فرد

استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن. f_dokaneheifard@yahoo.com

فاطمه فراهانی

دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات

مقدمه

ازدواج مساله بسیار مهمی است که بسیاری از جنبه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی انسان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. مشاوره قبل از ازدواج در زمینه مسائل شخصیتی و روانی و روابط نیز در حال شکل گیری و کاربرد است. در این مقوله کارکردهای مشاوره قبل از ازدواج برای ازدواج سالم در بین جوانان بسیار مهم هستند. انتخاب همسر از مهمترین تصمیمات فرد در زندگی است، زیرا می‌تواند آینده فرد را رقم بزند، تشکیل خانواده سالم، متعادل و پایدار مانند هر امر مهم دیگری به تفکر منطقی و تلاش و کوشش نیازمند است. مشاوره قبل از ازدواج در الویت اول به روشن ساختن ملاک‌هایی می‌پردازد که برای داشتن یک انتخاب مناسب در ازدواج ضروری هستند. عدم توجه به تعیین چنین ملاک‌هایی و ارزش گذاری و اولویت بندی نامناسب آنها اغلب موجب ناکامیهای بعدی می‌شوند. بر این اساس در مشاوره قبل از ازدواج تلاش می‌شود ملاک‌های افرادی که قصد ازدواج دارند بررسی شده و راهنمایی لازم در مورد نظر داشتن ملاک‌های مناسب ارائه گردد. سن ازدواج عامل مهمی است که می‌تواند رضایت از زندگی مشترک را تحت تاثیر قرار دهد هر چند این عامل به تنهایی نمی‌تواند تعیین کننده باشد، اما عامل مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد. بر این اساس لازم به نظر می‌رسد میزان آمادگی سنی، روانی و اجتماعی طرفین مورد بررسی قرار گیرد. بطوری که عدم پختگی روانی، عاطفی، جسمانی و اجتماعی طرفین مشکلات زیادی را به بار خواهد آورد و روشن است رسیدن به سن و سالی که از لحاظ اجتماعی مناسب برای ازدواج به نظر می‌رسد به تنهایی قابل تکیه کردن نخواهد بود چرا که افراد مختلف در سنین متفاوتی به پختگی و آمادگی لازم برای ازدواج می‌رسند. درباره ی خصوصیات ازدواج موفق ملاک ها و مشخصات مختلفی ارائه شده است. در پژوهشی که توسط اسپرچون (۲۰۰۵) در خصوص ازدواج موفق انجام داده بود بیان می‌دارد که یک ازدواج موفق باید چهار نیاز اساسی انسان را برآورده سازد: تامین کننده ی نیازهای جنسی، بین طرفین ارتباط و تعامل توأم با تفاهم وجود داشته باشد و در موقعیتهای گوناگون ستایش و قدردانی از یکدیگر را ابراز دارند، زوجین زمینه های تشویق جهت رشد و شکوفایی یکدیگر را فراهم می‌سازند، دو طرف علاوه بر عشق و محبت به یکدیگر، به ازدواج نیز عشق می‌ورزند و در حفظ بنیاد خانواده پیوسته تلاش می‌کنند. در پژوهشی دیگر توسط (شفیع آبادی، ۱۳۸۷) ازدواج موفق را با خصوصیات بر می‌شمارد که به عوامل متعددی بستگی دارد که می‌توان آنها را به طور خلاصه اینچنین ذکر کرد: تناسب در تحصیلات، تناسب در سن، تناسب در عقیده و اخلاق، تناسب در تمایلات جنسی، تناسب و هماهنگی فکری و عاطفی. از طرفی نوایی نژاد (۱۳۸۹) عواملی مانند تناسب در ایمان و اعتقادات مذهبی، تناسب در زمینه های تربیتی و فرهنگی خانواده، تناسب در وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده، تناسب در مکان جغرافیایی، تناسب در تواناییهای ذهنی و... را در امر ازدواج موفق در نظر می‌گیرد. ونگ (۲۰۰۵) در خصوص عامل موثر در ازدواج سالم با توجه به سبک ازدواج در فرهنگ افراد بعد از شروع زندگی پی به مسائل واقعی و حقیقی یکدیگر می‌برند چنانچه افراد به گونه ای تصمیم به ازدواج می‌گیرند که تحت تاثیر اطرافیان عمل می‌کنند حتی پدر و مادر. از طرفی بدلیل شکاف فرهنگی و علمی که بین نسلها به دلیل تغییرات چشمگیر بوجود آمده نوع نگاه ها به مسائل زندگی متفاوت است و البته درک و میزان آگاهی هم متفاوت شده. مشورت راهی مناسب برای بیرون آمدن از دودلی و ابهام است نتایج نشان می‌دهد که مشورت با هرکسی هم جایز نیست؛ برا یافتن راه حل باید هم از علم و هم از تجربه استفاده کرد. و به همین دلیل نیاز به مشاوره در خصوص ایجاد یک ازدواج سالم بین جوانان لازم و ضروری است. مشاوره قبل از ازدواج باعث می‌شود که طرفین فرصت یابند که باردیگر خود را ارزیابی کنند و ببینند که چرا می‌خواهند با شخص مورد نظر خود ازدواج کنند. امروزه مشکلات اقتصادی، نبود شناخت متقابل قبل از ازدواج جوانان، نبود راهنمایی صحیح از طرف خانواده‌ها، اجبار والدین برای ازدواج دختران، دخالت دادن مسایل عرفی و تعصبات خانوادگی و رعایت نکردن فاصله سنی مناسب، از جمله مهم‌ترین عوامل شکست در ازدواج است و این در حالی است که اولین و بهترین راه پیشگیری از آن، مشاوره‌های قبل و بعد از ازدواج محسوب می‌شود. به همین دلیل در سال‌های اخیر حرکت برای تقویت زندگی زناشویی به برنامه‌های قبل از ازدواج کشیده شده است. آموزش‌های قبل از ازدواج فرصت مناسبی است که سبب افزایش آگاهی و اطلاع زوج‌ها از نقش خود در ایجاد یک رابطه صحیح و ثمر بخش گشته و بر نگرش و رفتار آنان تاثیر می‌گذارد. این آموزش‌ها می‌تواند طیف وسیعی از دانش نسبت به اهداف ازدواج، شناخت روان شناسی زن و مرد، آگاهی از ملاک‌های صحیح ازدواج و برخورداری از شرایط لازم برای ورود به ازدواج را در بر می‌گیرد. در ایران نیز طرح‌های آموزش قبل از ازدواج از سال ۱۳۷۰ به اجرا در آمده است. هدف از اجرای این طرح ارتقای سطح آگاهی زوجین در خصوص اهمیت و ضرورت شناخت زوجین نسبت به یکدیگر، بهبود روابط عاطفی بین زوجین و آشنایی با مولفه‌های انتخاب همسر است. با این حال این سوال مطرح است که آیا آموزش‌های مشاوره قبل از ازدواج به طور موثری بر ازدواج سالم اثر می‌گذارد؟ مطالعات متعددی نشان می‌دهد که آموزش‌های مشاوره قبل از ازدواج آگاهی و نگرش زوجین را بالا می‌برد ولی در حد

مورد انتظار نمی باشد. لذا اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر در این است که نقش و تاثیر مشاوره پیش از ازدواج بر ایجاد ازدواج سالم در بین دانشجویان چگونه است را مورد بررسی قرار دهد، تا بر این اساس بتوان راهکارهای در جهت افزایش ضریب ایمنی ازدواج، به جوانان در آستانه ازدواج را فراهم نمود.

روش و طرح پژوهش

هدف این پژوهش، بررسی نقش و تاثیر مشاوره پیش از ازدواج برای ازدواج سالم در بین دانشجویان صورت گرفته است. جامعه آماری مورد مطالعه کلیه ی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن است، حجم نمونه (۶۰ نفر) انتخاب شدند. پژوهش حاضر از نوع توصیفی تحلیلی که بر روی زوجین داوطلب ازدواج مراجعه کننده به مرکز مشاوره دانشگاه رودهن انجام شده است. در این پژوهش روش نمونه گیری به صورت تصادفی ساده انجام شد. روش جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه محقق ساخته مورد استفاده قرار گرفت و بر روی نمونه مورد نظر اجرا شد. پرسشنامه محقق ساخته شامل ۳۸ سوال بود که در آن از دانشجویان خواسته شد تا نظر خود را درباره تاثیر مشاوره قبل از ازدواج در انتخاب همسر به صورت یک مقیاس درجه بندی از خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم در مقابل هر سوال مشخص کنند. روایی این پرسشنامه از طریق مطالعه و تایید گروهی از صاحب نظران در همان زمینه تعیین شده ۰/۸۳ بوده است. برای بررسی تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، واریانس و نمودار و ...) و به منظور آزمون سوال های پژوهش از آمار استنباطی (از آزمون آماری t) استفاده شد. دانشجویان از لحاظ جنسیت مونث بودند و از لحاظ سنی تعداد اکثریت دانشجویان بین ۲۳ تا ۲۹ سال سن را داشتند. از لحاظ شغل بیشتر دانشجویان خانه دار بودند و نیز از لحاظ تحصیلات دانشگاهی در مقطع کارشناسی قرار داشتند.

ابزار

پرسشنامه محقق ساخته با عنوان تاثیر مشاوره قبل از ازدواج در انتخاب همسر؛ این پرسشنامه دارای ۳۸ سوال است که برای سنجش تاثیر مشاوره قبل از ازدواج در انتخاب همسر ساخته شده است از طرفی این پرسشنامه خرده مقیاس های (شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج، ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر که شامل موارد ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، مسائل مالی، روابط جنسی، فرزنددار شدن، مذهب، خانواده و دوستان، مسائل عاطفی) را می سنجد. در این پرسشنامه برای هر سوال پنج گزینه از درجه بندی از خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم براساس طیف لیکرت در نظر گرفته شده که به تناسب یک تا پنج نمره به آنها اختصاص داده شده است ارزشیابی و تایید اعتبار محتوا و ساختار پرسشنامه از طریق استفاده از نظرات گروه کارشناس در زمینه مورد مطالعه انجام شده و پس از انجام یک مطالعه پایلوت بر روی ۳۰ نفر از افراد فرم نهایی تهیه گردید. در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسش نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳۷ به دست آمد. پس از انتخاب دانشجویان شرکت کننده و تهیه پرسشنامه، دانشجویان با هماهنگی لازم در مکان منتخب حضور یافتند. پرسشنامه تهیه شده قبل از برگزاری کلاس آموزشی در اختیار آنان قرار گرفت و بدین صورت که ابتدا به منظور یکسان سازی شیوه ی اجرا، توضیحاتی درباره ی پاسخدهی به پرسشنامه و لزوم صداقت با تأکید بر اینکه در هیچ یک از سوال های پرسشنامه ها پاسخ صحیح و غلط وجود ندارد، و اینکه در هنگام پاسخگویی سئوالی را بدون پاسخ نگذارند، ارائه گردید و سپس شرکت کنندگان پرسش نامه تاثیر مشاوره قبل از ازدواج در انتخاب همسر را تکمیل کردند. پس از تکمیل پرسشنامه جمع آوری شد. سپس آموزش های مشاوره قبل از ازدواج به مدت ۲ تا ۲/۵ ساعت در انجام شد و سپس بلافاصله بعد از برگزاری کلاس پرسشنامه مجدداً در اختیار دانشجویان قرار گرفت و پس از تکمیل جمع آوری شد. آلفای کرونباخ بدست آمده برای هر کدام از خرده مقیاس های به ترتیب (۰/۷۳، ۰/۸۱، ۰/۷۳، ۰/۸۸، ۰/۸۹، ۰/۷۹، ۰/۷۶، ۰/۸۱، ۰/۸۲/۸۹، ۰/۷۳) بدست آمد.

نتایج

بررسی ویژگی های جمعیت شناختی آزمودنی های مورد بررسی همان گونه که از نتایج مشخص می باشد، میانگین سنی ۶۰ نفر از دانشجویان مورد مطالعه بین ۲۰ تا ۲۵ سال و همچنین از لحاظ شغل بیشتر دانشجویان (۶۲/۱) درصد خانه دار و (۳۷/۹) درصد دانشجویان شاغل و از لحاظ تحصیلات بیشتر آنها در مقطع کارشناسی قرار داشتند، همچنین (۲۶/۷) درصد از دانشجویان با همسران خود خویشاوند بودند.

نتایج جدول 1 تفاوت معناداری در نمره شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر را در سطح معناداری $P < 0/001$ نشان می دهد. مقایسه میانگین تغییرات نمره شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج قبل و بعد از آموزش از نظر متغیرهایی مانند مقطع تحصیلی، محل سکونت، وضعیت اشتغال، ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، مسائل مالی، روابط جنسی، فرزنددار شدن، مذهب، خانواده و دوستان، مسائل عاطفی اختلاف معناداری را نشان داده است. همچنین مقایسه میانگین تغییرات نمره انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر از نظر متغیرهایی مانند مقطع تحصیلی، محل سکونت ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، مسائل مالی، روابط جنسی، فرزنددار شدن، مذهب، خانواده و دوستان، مسائل عاطفی اختلاف معناداری را نشان داده است نظر وضعیت اشتغال اختلاف معناداری را نشان نداده است. به طور

کلی نتیجه آزمون نشان داده است که این تغییرات از نظر آماری معنادار بوده و برنامه و آموزش های مشاوره قبل از ازدواج بر ازدواج سالم در سطح معناداری $P < 0/001$ تاثیر داشته است.

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف معیار نمرات اخذ شده قبل و بعد از اجرای برنامه آموزش مشاوره قبل از ازدواج

موضوعات بر نامه مشاوره قبل از ازدواج		قبل از مشاوره		بعد از مشاوره	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج	۱/۲۷	۱/۰۱	۱/۹۴	۱/۲۱	
انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر	۵/۹۳	۲/۷۸	۷/۳۵	۲/۲۱	

جدول شماره ۲: تغییرات در زمینه ازدواج سالم در ارتباط با برنامه آموزش مشاوره قبل از ازدواج

موضوعات بر نامه مشاوره قبل از ازدواج		میانگین تغییرات		انحراف معیار		نتیجه آزمون t		P	
شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج	۱/۲۷	۱/۰۱	-4/85	$P < 0/001$					
انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر	۵/۹۳	۲/۷۸	-1/94	$P < 0/001$					

نتایج جدول ۲ نشان می دهد که متغیر شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر بعد از اجرای برنامه مشاوره قبل از ازدواج به طور موثری در ازدواج سالم شرکت کنندگان تاثیر داشته است.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش و تاثیر مشاوره پیش از ازدواج برای ازدواج سالم در بین دانشجویان انجام شد. نتایج در این پژوهش نشان داد که اجرای برنامه مشاوره قبل از ازدواج به طور موثری در ازدواج سالم شرکت کنندگان تاثیر داشته است. در این مطالعه افزایش معنادار میانگین نمره متغیر شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر نشانگر تاثیر کلاس های آموزش مشاوره پیش از ازدواج است. مطالعات مختلف، نقش موثر آموزش و مشاوره قبل از ازدواج را در افزایش و ارتقاء آگاهی و تغییر نگرش شرکت کنندگان را نشان داده است. نتایج این پژوهش با نتایج حاج کاظمی (۲۰۰۶) و مشتاقی (۲۰۰۸) همخوانی دارد. مطالعه مودی و همکاران (۲۰۰۸) نیز نشان از افزایش میزان آگاهی و نگرش زوجین پس از اجرای برنامه آموزشی مشاوره پیش از ازدواج داشت. با این وجود نتایج مطالعه نشان می دهد که نمره کل شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر قبل و بعد از آموزش افزایش داشته است. با توجه به این نکته که میزان شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر شرکت کنندگان بلافاصله پس از آموزش سنجیده شد این میزان افزایش در حد قابل قبول و مورد انتظار نبوده و همین امر نشان دهنده تاثیر گذاری پایین کلاس های آموزشی برگزار شده بر آگاهی و نگرش افراد شرکت کننده در مطالعه می باشد. این نتیجه با نتایج مطالعات دیگر همخوانی دارد به طوری که این مطالعات نیز افزایش سطح آگاهی و نگرش شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر را قابل توجه ندانسته و توصیه کردند، در نحوه برگزاری کلاسهای آموزشی پیش از ازدواج بازنگری شود با نتایج پژوهش (مشیری و همکاران، ۲۰۰۴) همخوانی داشته است. نگرش به دنبال آگاهی در خصوص شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر بوجود می آید که با نتایج پژوهش های مودی (۲۰۰۸)، حاجی کاظمی، همکاران (۲۰۰۶)، معتمدی و همکاران (۲۰۰۴)، نوحی و همکاران (۲۰۰۷) همخوانی دارد. نتایج حاصل از این مطالعه نیز موید این مطلب است، بطوری که افزایش کم میانگین نمره شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج سبب تغییر کم در نمره انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر شده است. یکی از مشکلات مطرح در پیش روی زوجهای جوان، نگرشها، تنگناها و محدودیتهای آشنایی با حیطه ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، مسائل مالی، روابط جنسی، فرزنددار شدن، مذهب، خانواده و دوستان، مسائل عاطفی بخصوص در گروه زنان است (فروتن و همکاران، ۲۰۰۹). از اهداف اصلی برگزاری کلاسهای آموزشی پیش از ازدواج تغییر این نگرشها به سمت نگرش مثبت و صحیح است تا در نهایت منجر به احساس کامیابی و ایمنی در زندگی زناشویی و ازدواج سالم در جوانان گردد (فروتن و همکاران، ۲۰۰۹). در حالی که نتایج پژوهش نشان دهنده تاثیر گذاری پایین کلاسهای آموزشی بر نگرش جنسی شرکت کنندگان است. افزایش معنادار میانگین نمره ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، نشانگر تاثیر کلاس آموزشی برگزار شده در افزایش ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، شرکت کنندگان نسبت به رعایت مسائل عاطفی مطرح شده در کلاسهای آموزشی پیش از ازدواج است. نتایج مطالعه فوگارتی (۲۰۱۰) نیز نشان از افزایش میزان ارتباط، حل تعارض ها و کشمکشها، زوجین پس از اجرای برنامه آموزشی داشت. کارون (۲۰۰۴) نیز در مطالعه خود به تغییر معنادار اعتقادات نسبت به رفتارهای جنسی نایمن اشاره کرده است. رعایت اصول مطرح شده در کلاسهای آموزشی پیش از ازدواج به ترتیب اولویت همسران و بعد خانواده بود، مطالعات متعدد نشان می دهد که بخصوص در کشورهای در حال توسعه همسر به عنوان یک فرد تاثیر گذار می تواند اهمیت زیادی برخوردار باشد. از طرفی با توجه به نتایج بدست آمده متغیرهای شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر

ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر قدرت پیش بینی کنندگان سازه‌ی ارتباط، حل تعارض ها و کشمکش ها، مسائل مالی، روابط جنسی، فرزنددار شدن، مذهب، خانواده و دوستان، مسائل عاطفی در خصوص ازدواج سالم مطرح شده در کلاسهای آموزشی پیش از ازدواج را داشتند. این نتایج با یافته های مطالعات مشابه همخوانی دارد (کوهن ۲۰۰۰). نتایج مطالعه فوگارتی (۲۰۱۰) نیز قویترین پیشگویی کنندگان شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر معرفی کرده است. بنابراین به نظر می رسد جهت افزایش قصد رفتاری شناسایی اهداف و ایده ها و انگیزه ازدواج و ملاک ها و معیارهای انتخاب همسر زوجین باید بر روی نگرشها، آگاهی و هنجارها تمرکز بیشتری کرد. از راههای تاثیر گذاری بر این سازه ها استفاده از روشها و رسانه های آموزشی موثر است. رسانه های آموزشی ضمن اینکه حس های بیشتری از فراگیران را بکار می گیرد، در شرایط یادگیری نیز تنوع ایجاد کرده و سبب تثبیت یادگیری و حفظ و بقای آموخته ها به مدت طولانی تر و تغییر نگرش می شود و به فراگیران این امکان را می دهد که با سرعت بیشتر و عملکرد بهتر یاد بگیرند و احساس رضایت بیشتری از حضور در کلاس داشته باشند (میرزا محمدی ۲۰۰۴). از طرفی متناسب با اهداف آموزشی و ویژگی های فراگیران در اجرای برنامه آموزشی پیش از ازدواج به همراه مدلها و تئوری های مناسب به درستی استفاده شود می تواند نتایج سودمندی را در افزایش کیفیت کلاس ها در خصوص ایجاد ازدواج سالم باشد. در این مطالعه به دلیل اینکه روش جمع آوری اطلاعات پرسشنامه و بر اساس اظهارات خود افراد بود؛ لذا صداقت افراد ممکن است در پاسخدهی به سوالات مربوط به سازه های مدل تاثیر گذار باشد. همچنین به علت عدم دسترسی به شرکت کنندگان در روز قبل و روزهای بعد از برگزاری کلاس، پرسشنامه درست قبل و بلافاصله بعد از برگزاری کلاس به شرکت کنندگان داده شد. ممکن است این موضوع سبب شود که شرکت کنندگان سوالات را به خاطر داشته و پس از کلاس در پس آزمون تکمیل نمایند، این مسئله از محدودیت های پژوهش حاضر می باشد. بنابراین پیشنهاد می شود در پژوهش های بعدی پیش از مومن حداقل یک روز قبل و یا پس آزمون روزهای بعد از کلاس برگزار شود و همچنین از روش مصاحبه جهت جمع آوری اطلاعات استفاده شود. با توجه به اینکه گروه شرکت کننده در این پژوهش دانشجویان بودند بنابراین بایستی در تعمیم نتایج جانب احتیاط را رعایت کرد و لذا پیشنهاد می شود این پژوهش با گروه های دیگری از جمله مراجعان و دیگر اقشار جامعه و مراکز مشاوره تکرار شود تا موجب افزایش تعمیم دهی نتایج گردد. با این حال، استفاده از یافته های این پژوهش، در مراکز مشاوره قبل از ازدواج، می تواند مفید باشد. با توجه به نتایج تحقیق، مشاوران و روانشناسان خانواده می توانند از طریق شناخت این ویژگی ها بینش افراد را نسبت به یکدیگر ارتقاء بخشند. همچنین پیشنهاد می شود تا در پژوهش های آتی به بررسی تعامل ویژگی های شخصیتی و سبک های فرزند پروری، عزت نفس، کیفیت زندگی، سبک دلپستگی، شیوه مقابله با استرس، پرداخته شود.

- Cohen NL, Parikh SV, Kennedy SH.(2000). Medication compliance in mood disorders relevance of the Health Belief Model and other determinants. *Int J Psychiatry Clin Pract.* 2000; 6(3): 101-110.
- Fogarty KC, Mayberry JD, Smith S, Echevarria-Doan S. (2010). Contributing Factors Leading to Couples' Decisions to Participate in Premarital Preparation: Contextual and Individual Influences. *Fam Econ Rev.* 2010;15(2):24-40.
- Foroutan S K, Jadid Milani M. (2009). The prevalence of sexualdysfunction among divorce requested. *Daneshvar medicine.*2009; 16(78):37-42. [Article in Persian]
- *Haji Kazemi E, Mohammadi R, Hosseini F. (2006). Study on the effect of premarital health counseling on girls' awareness. *J Iran Univ Med Sci.* 2006; 52 (13): 93-100. [Article in Persian]
- Merza Mohamadi M. (2004). *Methods and techniques of teaching, training and curriculum planning and Instructional Technology.* 2nd ed. Tehran: Poursan-pajuhesh Publisher; 2004.P.71-255. [in Persian]
- Moodi M, Sharifzadeh GhR. (2008). The effect of instruction on knowledge and attitude of couples attending pre-marriage consultation classes. *Journal of Birjand University of Medical Sciences.* 2008; 15 (3):32-39. [Article in Persian]
- Moshtaghi S, ghorbani S, Rezaeyan H. (2008). Persian form of credit for the scale of attitude towards the use of technology in education between high school teachers in Isfahan. *Review Quarterly Journal of Educational Innovations.* 2008;7(26):107-126. [Article in Persian]
- Moshiri Z, Mohaddesi H, TermeYosefi O, Vazife Asle M, Moshiri SH. (2004). Survey of education effects on sexual health in couples referred to marriage consultation centers in West Azarbaijan. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty.* 2004; 2 (3): 135-142. [Article in Persian]
- Motamedi B, Soltan Ahmadi Zh, Nikian Y. (2004). *Effect of premarriage counseling on girls' knowledge.* Feyz. 2004; 29 (8): 101-107. [Article in Persian]
- Noohi S, Azar M, Shafiee Kandjani AR, Tajik A. (2007). Knowledge and Beliefs of Couples attending Marriage Counseling Centers toward correct sexual relationships. *Journal of Faculty of Nursing and Midwifery Tehran University of Medical Sciences (Hayat).* 2007; 13(3): 78-83. [Article in Persian]